YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)
8 päivänä helmikuuta 1996 *

Asiassa C-202/94,

jonka Gerechtshof te 's-Hertogenbosch (Alankomaat) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, jossa vastaajana on

Godefridus van der Feesten

ennakkoratkaisun luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet, sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida ja C. Gulmann (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Fennelly,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

— Openbaar Ministerie, edustajanaan Gerechtshof te 's-Hertogenboschin julkisasiamies J. J. M. van der Kaaden,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja A. Bos,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisjohtaja C. de Salins ja saman osaston ulkoasiainsihteeri J.-L. Falconi,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies M. H. van der Woude,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan van der Feestenin, edustajanaan asianajaja J. Wouters, Middelburg, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön avustava oikeudellinen neuvonantaja J. S. van den Oosterkamp, Ranskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston edustustoon määrättynä J.-M. Belorgey, jota avusti ympäristöministeriön siviilihallintovirkamies J.-L. Pons, ja komission, edustajanaan H. van der Woude, jota avusti asiantuntijana komission hallintovirkamies S. Bouche, esittämät suulliset huomautukset 14.9.1995 pidetyssä käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.10.1995 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Gerechtshof te' s-Hertogenbosch on 5.7.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 11.7.1994, pyytänyt EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisua kolmeen kysymykseen luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1, jäljempänä direktiivi) 1 artiklan 1 kohdan ja 14 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty 31.12.1936 annetun *Vogelwetin* (alankomainen lintujen suojelusta annettu laki) nojalla käytävässä rikosoikeudenkäynnissä van der Feesteniä vastaan. Van der Feesteniltä takavarikoitiin hänen kotipaikassaan useita *Carduelis carduelis caniceps* -alalajiin (harmaapäätikli) kuuluvia lintuja, jotka oli tuotu Tanskasta, ja hän vastustaa tätä toimenpidettä ja vaatii lintujen palauttamista.

3 Oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että Vogelwetissä kielletään tiettyjä poikkeuksia lukuunottamatta lintujen, jotka kuuluvat luonnonvaraisina Euroopan alueella eläviin lintulajeihin, tai näistä linnuista peräisin olevien tuotteiden hallussapito, ostotarjousten esittäminen, ostaminen, myytäväksi tarjoaminen, myyminen, toimittaminen, kuljettaminen, kuljetettavaksi tarjoaminen, maahantuominen, kuljettaminen maateitse tai vieminen Alankomaiden alueelta.

4 Direktiivissä ja erityisesti sen 5 ja 6 artiklassa säädetään, että tiettyjä poikkeuksia lukuunottamatta niiden jäsenvaltioiden, joihin perustamissopimusta sovelletaan,

Eurooppaan kuuluvalla alueella luonnonvaraisina elävien kaikkien lintulajien hallussa pitäminen ja kaupankäynti on yleisesti kiellettyä.

5 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessään kansallinen tuomioistuin esittää, että *Carduelis carduelis* eli tikli on lintulaji, jonka useita alalajeja elää luonnonvaraisena niiden jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, joihin perustamissopimusta sovelletaan. Kuitenkin *Carduelis carduelis caniceps* on alalaji, joka elää luonnonvaraisena vain kysymyksessä olevan Eurooppaan kuuluvan alueen ulkopuolella.

6 Koska kansallinen tuomioistuin ei ollut varma siitä, onko direktiivi pantu oikein täytäntöön alankomaisessa lainsäädännössä, jonka nojalla kysymyksessä olevat linnut takavarikoitiin, tuomioistuin on päättänyt lykätä ratkaisun antamista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko sellainen kansallinen lintujen suojelua koskeva (luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetussa direktiivissä 79/409/ETY, jota on muutettu myöhemmin useasti, tarkoitettu) kansallinen lainsäädäntö, jossa suojellaan sellaiseen alalajiin kuuluvia lintuja, jotka saatujen tietojen mukaan eivät lainkaan elä luonnonvaraisina jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, direktiivin sanamuodon ja/tai päämäärän mukainen, ja erityisesti direktiivin 1 artiklan 1 kohdan ja 14 artiklan mukainen ainoastaan sillä perusteella, että laji (päälaji) ja/tai muut tämän lajin alalajit elävät sitä vastoin luonnonvaraisina tällä alueella tai kyseisen jäsenvaltion alueella?

2) Onko ensimmäiseen kysymykseen vastattaessa merkityksellistä, että kyseisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat vahvistaa, että tarvittavan teknisen asiantuntemuksen omaavien poliisiviranomaisten on mahdotonta tai erittäin vaikeaa erottaa kyseisen alalajin lintuja muista samaan (pää)lajiin

kuuluvista linnuista tai muista tämän päälajin alalajeista tai muista lajeista tai alalajeista?

3) Jos katsotaan, että kysymyksessä on direktiivin 14 artiklassa tarkoitettu tiukempi toimenpide, onko se seikka merkityksellinen, ovatko kyseisessä jäsenvaltiossa tavatun alalajin linnut tuotu toisesta jäsenvaltiosta, joka olisi voinut toteuttaa saman ankaramman toimenpiteen, mutta joka tässä tapauksessa ei ole/ei ollut (vielä) kiistanalaisten tosiseikkojen toteutuessa toteuttanut tällaista toimenpidettä?"

Ensimmäinen kysymys

7 Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, sovelletaanko direktiiviä sellaisiin lintujen alalajeihin, jotka elävät luonnonvaraisina ainoastaan jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvan alueen ulkopuolella, koska laji, johon ne kuuluvat tai muut tämän lajin alalajit elävät luonnonvaraisina kysymyksessä olevalla alueella.

8 Aluksi on huomattava, että direktiivin toisessa ja kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

" — — monien sellaisten luonnonvaraisten lintujen kannat, joiden luontaisena elinympäristönä on jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluva alue, ovat pienenemässä, eräissä tapauksissa hyvin nopeasti, ja tämä kantojen pieneneminen uhkaa vakavasti luonnollisen ympäristön säilymistä, erityisesti siksi, että se uhkaa biologista tasapainoa;"

" — — nämä lajit (muuttavat lajit) ovat yhteistä perintöä ja tehokas lintujen suojelu on tyypillinen maiden rajat ylittävä ympäristöongelma, johon liittyy yhteisiä velvollisuuksia".

9 Direktiivin soveltamisalan osalta sen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "tämä direktiivi koskee kaikkien luonnonvaraisina elävien lintulajien suojelua jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan. Sen tavoitteena on näiden lajien suojelu, hoitaminen ja sääntely, ja se antaa säännökset niiden hyödyntämisestä."

10 Direktiivin perustelukappaleista ja 1 artiklasta, samoin kuin yleisemmin direktiivistä kokonaisuudessaan tarkasteltuna seuraa, että direktiivillä pyritään eurooppalaisen linnuston tehokkaaseen suojeluun, ja että tämä suojelu perustuu lajin käsitteelle.

11 Lintuja koskevassa luokittelussa lajin käsite sisältää kaikki sen alaluokitukset, kuten rodut ja alalajit. Siten alalajin yksilö kuuluu aina siihen lajiin, johon kyseinen alalaji kuuluu.

12 Jos oletetaan, että direktiivin soveltamisala määritellään lajin käsitteelle perustuvan luokittelun pohjalta, tästä seuraa, että jos alalaji elää luonnonvaraisena niiden jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, johon perustamissopimusta sovelletaan, lajia, johon tämä alalaji kuuluu, on pidettävä eurooppalaisena lajina, ja siten

direktiivi koskee kysymyksessä olevan lajin kaikkia muita alalajeja, mukaan luettuina muut kuin eurooppalaiset alalajit.

13 Tässä suhteessa on huomattava, että jos lajin käsite kattaa biologisen olion, jonka tieteellinen määritelmä on laajasti tunnettu ja perustuu piirteisiin, jotka kuuluvat kyseisen lajin yksilöiden geneettiseen perintöön, sama ei koske alalajin käsitettä. Tämä kuvastaa itse asiassa kantaa, joka lajin sisällä erottuu saman lajin muista kannoista esimerkiksi yksilöiden rakenteen, asuinympäristön tai käyttäytymisen osalta.

14 Tämän näkemyksen tueksi on muistutettava, kuten Ranskan hallitus ja komissio ovat korostaneet, että eri lajien välisessä pariutumisessa syntyneet yksilöt ovat tavallisesti steriilejä, kun taas saman lajin eri alalajien välisessä pariutumisessa syntyneet yksilöt ovat hedelmällisiä.

15 Näyttää siis siltä, että alalajin käsite ei perustu yhtä ankariin ja objektiivisiin arviointiperusteisiin kuin ne, joita käytetään erottamaan lajeja toisistaan. Siten ei ole harvinaista, että tieteellisessä yhteisössä on erilaisia näkemyksiä siitä, voidaanko tiettyjä alalajeja tarkastella erikseen ja erottaa ne toisistaan.

16 Edellä olevasta seuraa, että jos direktiivin soveltamisala rajoitettaisiin Euroopan alueella eläviin alalajeihin eikä se koskisi muita kuin eurooppalaisia alalajeja, direktiiviä olisi vaikea panna täytäntöön jäsenvaltioissa ja sitä saatettaisiin siten soveltaa

epäyhdenmukaisesti yhteisön alueella, kuten Ranskan ja Alankomaiden hallitukset ja komissio ovat väittäneet. Tällainen tulos olisi toisaalta vastoin eurooppalaisen linnuston tehokkaan suojelun tavoitetta, ja toisaalta se voisi johtaa kilpailun vääristymiseen yhteisön sisällä.

17 Sitä paitsi on huomautettava, että jos muita kuin eurooppalaisia alalajeja voitaisiin tuoda vapaasti yhteisön alueelle, olisi erityisesti Ranskan hallituksen ja komission lausuntojen mukaisesti olemassa vaara, että näitä eksoottisia alalajeja laskettaisiin vapaasti luontoon, minkä seurauksena yhteisön luonnollinen linnusto muuttuisi keinotekoisesti. Tällainen on vastoin direktiivin toisessa perustelukappaleessa tarkoitettua biologisen tasapainon säilyttämistä koskevaa päämäärää.

18 Ottaen huomioon edellä esitetyn ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä sovelletaan sellaisiin lintujen alalajeihin, jotka elävät luonnonvaraisina vain jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvan alueen ulkopuolella, kun laji, johon ne kuuluvat tai muut tämän lajin alalajit elävät luonnonvaraisina kysymyksessä olevalla alueella.

Muut kysymykset

19 Ottaen huomioon ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen toisella ja kolmannella kysymyksellä ei ole enää kohdetta.

Oikeudenkäyntikulut

20 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Alankomaiden ja Ranskan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut Gerechtshof te 's-Hertogenboschin 5.7.1994 tekemällä päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annettua neuvoston direktiiviä 79/409/ETY sovelletaan sellaisiin lintujen alalajeihin, jotka elävät luonnonvaraisina vain jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvan alueen ulkopuolella, kun laji, johon ne kuuluvat tai muut tämän lajin alalajit elävät luonnonvaraisina kysymyksessä olevalla alueella.

Puissochet Moitinho de Almeida Gulmann

Julistettiin Luxemburgissa 8 päivänä helmikuuta 1996.

R. Grass J.-P. Puissochet

kirjaaja kolmannen jaoston puheenjohtaja